

A. Bonte

Wethouder Duurzaamheid, Luchtkwaliteit en
Energietransitie

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: informatiebeheer@rotterdam.nl
Inlichtingen: J. Martens
Telefoon: 06-13901931

Portefeuillehouder: A. Bonte
Cluster: Cluster Stadsbeheer
Ons kenmerk: SB 22/0000890
Uw kenmerk:

Datum: 18 januari 2022

Betreeft: Zienswijze op het Ontwerpbesluit van de
Minister van EZK inzake wijziging winningsplan
Rotterdam olieveld

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Rotterdam olieveld
Postbus 111
9200 AC Drachten

Tevens per mail aan: m.e.kuiper@minezk.nl

Geachte meneer / mevrouw,

De Minister van EZK heeft het college van de gemeente Rotterdam in de gelegenheid gesteld tot het uitbrengen van advies over het te wijzigen winningsplan Rotterdam olieveld. De gemeente Rotterdam heeft hiervan gebruik gemaakt en de Minister geadviseerd om **niet** in te stemmen met het voorliggende winningsplan. Op 8 december 2021 is een ontwerp-instemmingsbesluit gepubliceerd. In dit ontwerp-instemmingsbesluit heeft de Minister helaas toch het voornemen om toestemming te verlenen om olie te produceren tot en met 31 december 2050.

Met deze zienswijze willen we de Minister nogmaals verzoeken om geen toestemming te verlenen voor de verlenging van de oliewinning uit het Rotterdam olieveld. Onze argumenten hiervoor zijn in de volgende hoofdstukken nader toegelicht.

1. Gevolgen bodemdaling

Bodemdaling is voor het voortbestaan van de stad Rotterdam op lange termijn van groot belang. De zeespiegel stijgt en het ophogen van de stad vraagt grote telkens terugkomende investeringen in geld en veelal niet duurzaam (niet circulair) gebruik van grondstoffen. Een voorbeeld van deze benodigde onderhoudsinvesteringen is gerelateerd aan het effect op monumentale bomen, maar ook de frequentie waarmee het openbaar gebied (straten en wegen) moet worden opgehoogd met niet herwinbare materialen neemt toe bij een grotere snelheid van bodemdaling. Tevens is de afschrijvingstermijn van infrastructuur, zoals in de ondergrond aanwezige kabels en leidingen, daarmee korter. Ook beperken versnelde zakkingen de levensduur van in het gebied aanwezige bebouwing en monumentale bomen. De onderhoudsinvesteringen nemen dus toe als de bodemdaling groter is en de te bereiken houdbaarheidsdatum van monumenten wordt eerder bereikt. Dat is onwenselijk vanuit kostenoverwegingen, vanuit de wens tot behoud van erfgoed en vanuit duurzaamheidsoverwegingen. Om deze redenen is bodemdaling voor de Gemeente Rotterdam een zeer belangrijk thema en wordt er alles aan gedaan om deze terug te dringen. Uit recent aan de Gemeente Rotterdam beschikbaar gestelde satellietdata (uit de database van Skygeo) blijkt dat de zetting van op palen gefundeerde panden, in en direct om het winningsgebied, tenminste 1 mm per jaar groter is dan die van de omliggende wijken met

dezelfde bodemopbouw. Hieruit volgt een ondergrens van 30 mm extra zetting als gevolg van de oliewinning in 30 jaar. De totale maaiveldzakking door alle oorzaken samen (dus oliewinning én overige oorzaken) bedraagt, op basis van dezelfde satellietdata, in dit gebied gemiddeld 4 mm/jaar. Dat betekent dat tenminste 25% van de zetting wordt veroorzaakt door de oliewinning.

2. Gevolgen bodemdaling voor natuur en milieu

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies vroegen we de Minister om onderzoek te laten doen naar de risico's voor de monumentale en oudere bomen in het Zuiderpark als gevolg van de nog te verwachten bodemdaling ten gevolge van de oliewinning in Rotterdam.

Reactie in het Ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

Gezien de geringe bodemdaling aan het einde van de winning (2050) van minder dan 2 cm en de voldoende afstand tot Natura 2000- gebieden en grond- en drinkwaterbeschermingsgebieden concludeert de Minister, mede op basis van de onderliggende adviezen van SodM, dat door de bodemdaling als gevolg van de oliewinning geen nadelige gevolgen voor natuur en milieu zullen ontstaan.

Ten aanzien van het advies van de gemeente Rotterdam om onderzoek te laten doen naar de risico's voor de monumentale en oudere bomen in het Zuiderpark als gevolg van de nog te verwachten bodemdaling ten gevolge van de oliewinning in Rotterdam, is de Minister van mening dat door de beperkte (diepe) bodemdaling (minder dan 2 cm aldus EZK) er geen aanleiding is om onderzoek voor te schrijven in dit besluit naar de risico's voor de bomen in het gebied voor de nog te verwachte bodemdaling als gevolg van de oliewinning.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

De stelling van de Minister dat de nog te verwachte bodemdaling door oliewinning in de regio kleiner zou zijn dan 2 cm tot 2050 en daarmee als verwaarloosbaar kan worden gezien, betwisten wij op basis van recente informatie. De opmerking dat de wortels van bomen tot meerdere meters diep reiken is in Rotterdam niet aan de orde gezien de hoge grondwaterstand. Wij verzoeken de Minister om alsnog onderzoek te laten doen naar de risico's van extra bodemdaling voor monumentale bomen in het Zuiderpark.

3. Gevolgen bodemdaling voor buitendijkse gebieden

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies vroegen we de Minister om na te gaan of er voldoende bandbreedte binnen de waterveiligheidsnormen is voor de verwachte bodemdaling ten gevolge van oliewinning in het gebied.

Reactie in het Ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister stelt dat het gebied in de omgeving van de oliewinning grotendeels is beschermd tegen de invloeden van hoogwater door dijken en waterkeringen. De minister is er mee bekend dat ook een deel van de gemeente Rotterdam niet wordt beschermd door dijken en waterkeringen, zoals het Noordereiland, de Kop van Feijenoord, het Scheepvaartkwartier en de Waalhaven. In deze gebieden wordt als gevolg van de oliewinning geen toekomstige bodemdaling verwacht. Omdat er altijd rekening gehouden met een onzekerheidsmarge wordt de nog te verwachten bodemdaling in deze gebieden gesteld op minder dan 2 cm. Bij een beperkte bodemdaling zoals op grond van dit winningsplan is het niet goed mogelijk de bodemdaling te onderscheiden van natuurlijke bodembeweging gedurende de seizoenen. In bodemdalingskaarten worden doorgaans uitsluitend contouren van meer dan 2 cm

opgenomen. Dus, hoewel er geen toekomstige bodemdaling wordt verwacht, wordt de bodemdaling gesteld op minder dan 2 cm.

De Minister concludeert dat de effecten van de bodemdaling te verwaarlozen zijn. Door de beperkte bodemdaling in deze gebieden als gevolg van de oliewinning, neemt de wateroverlast in deze gebieden als gevolg van de oliewinning niet toe. Volgens de Minister is door deze beperkte bodemdaling er geen aanleiding om na te gaan of er voldoende bandbreedte binnen de normen van klimaatadaptatie buitendijks is.

Zienswijze Rotterdam:

De stelling van de minister dat de nog te verwachte bodemdaling door oliewinning in de regio kleiner zou zijn dan 2 cm tot 2050 en daarmee als verwaarloosbaar kan worden gezien, betwisten wij op basis van recente informatie. Wij verzoeken de Minister om alsnog onderzoek te laten doen naar de risico's van extra bodemdaling voor buitendijkse gebieden

4. Monitoring bodemdaling

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

Om de invloed van bodemdaling ten gevolge van autonome processen in de zachte holocene en antropogene laag te elimineren in de metingen is het aan te raden om de bodemdaling door olieproductie zo mogelijk ook te meten onder de holocene laag. NAM heeft in 1991 twee observatieputten geboord, BTL-OBS en RTD-OBS. Beide putten zijn geboord tot een diepte van 450m juist om de compactie in de ondiepe ondergrond te monitoren. Wij hebben gevraagd of de meetresultaten van deze observatieputten zijn meegenomen in de modellering van de bodemdaling. Verder hebben wij u gevraagd ons de meetresultaten ter beschikking te stellen.

Reactie in het ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister geeft aan dat hoewel de genoemde observatiepunten geen onderdeel vormen van het meetprotocol eventuele afwijkingen met de resultaten uit het meetprotocol zullen worden meegenomen. Daarom vindt de Minister het niet noodzakelijk om meer informatie aan de NAM te vragen.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Al in ons advies op de wijziging winningsplan Pernis hebben wij de Minister geadviseerd een studie van de ondiepe bodemlagen te laten uitvoeren omdat die een waardevolle bijdrage zou kunnen leveren bij het kwantificeren van de bijdrage van de autonome bodemdaling en de bodemdaling ten gevolge van gas- en oliewinning aan het bodemdalingsproces.

Wij verzoeken de Minister om de meetresultaten van de genoemde observatieputten alsnog ter beschikking te stellen.

5. Winningsmethode onder hoge druk al toegepast zonder vergunning

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies constateerden we dat waterinjectie onder hoge druk in het De Lier reservoir al plaatsvindt sinds 2009. In het voorliggend winningsplan staat dat de benodigde vergunning voor waterinjectie in het De Lier reservoir is afgegeven in 2007 in een Milieuvergunning (en dat daarmee een precedent is geschapen voor waterinjectie in nieuwe putten). We hebben aangegeven van mening te zijn dat de winningsmethode hoort te zijn beschreven in het winningsplan. Mijnbouwwet Artikel 35 en Mijnbouwbesluit Artikel 24 zijn hier vanaf 31 oktober 2002 helder over: "Het winningsplan bevat voor elk voorkomen binnen het vergunningsgebied ten minste een beschrijving van de wijze van winning alsmede de daarmee verband houdende

activiteiten". Voor zover wij hebben kunnen vaststellen ontbreekt de instemming voor waterinjectie onder hoge druk in het De Lier reservoir.

Daarom maakten wij ernstig bezwaar dat de waterinjectie onder hoge druk al in het productieproces wordt geïmplementeerd in de vorig jaar geconverteerde put RTD-3B nog voordat door het bevoegd gezag is ingestemd met voorliggend winningsplan. Het feit dat er reeds in 2009 is begonnen met deze methode zonder toestemming/vergunning betekent niet dat deze methode nu wederom zonder voorafgaande toestemming/vergunning kan worden voortgezet.

Reactie in het ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister heeft niet gereageerd op dit onderdeel van ons advies.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Wij verzoeken de Minister om alsnog te reageren op de geconstateerde feiten en gemaakt bezwaar.

6. Gevolgen voor geothermie

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies hebben we aangegeven dat er concurrentie is tussen oliewinning en (toekomstige) geothermiewinningen. De winning van aardolie en geothermie in dit gebied vindt plaats in nagenoeg dezelfde gesteentelagen. Dit kan ook leiden tot cumulatie van risico's op bodembewegingen waardoor doorgaande winning van aardolie de winning van geothermie kan belemmeren en dit is onwenselijk in het licht van de klimaatambities

Reactie in het Ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister stelt dat de door de gemeente Rotterdam veronderstelde concurrentie tussen oliewinning en geothermie op basis van de huidig beschikbare geothermie plannen onwaarschijnlijk is. In de directe nabijheid van het Rotterdam veld zijn nog geen geothermie projecten uitgevoerd. De minister heeft in 2020 een opsporingsvergunning voor geothermie verleend aan Shell en Engie. De winning van geothermie vindt plaats op andere diepten en in andere ondergrondlagen dan de winning van olie. De Minister geeft aan dat gezien de adviezen van TNO-AGE, SodM en de Mijnraad geen aanleiding om te veronderstellen dat voortzetting van de oliewinning de toekomstige mogelijkheden voor geothermie belemmerd. Met betrekking tot het benutten van het potentieel van de ondergrond voor een duurzame, lokale energievoorziening merkt de Minister op dat concurrentie tussen oliewinning en geothermie op basis van de huidig beschikbare geothermie plannen onwaarschijnlijk is. De Minister geeft aan dat oliewinning in het Rotterdam veld plaatsvindt in reservoirs van Krijt ouderdom, terwijl de geothermische operators zich focussen op Boven-Jura en Trias aquifers die op grotere diepte liggen en door een aantal niet-doorlaatbare lagen gescheiden zijn van de oliereservoirs.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

De reservoirs van Krijt ouderdom, met name het waterhoudende deel van de IJsselmonde Sandstone, hebben zeker ook potentieel voor geothermie. Een recente studie uitgevoerd door de TU-Delft en de Gemeente Rotterdam heeft dit aangetoond. Bovendien gaat het hier ook over het feit dat aardwarmtewinning en olie-en gaswinning leiden tot cumulatie van risico's op bodembewegingen, waardoor doorgaande winning van aardolie de winning van geothermie kan belemmeren.

Aangezien er volgens ons in de toekomst wel mogelijk concurrentie is tussen oliewinning en geothermie en geothermie vanuit duurzaamheidsoverwegingen de voorkeur heeft, is verlenging van de oliewinning onwenselijk.

7. Winningsmethode onder lage druk al toegepast zonder vergunning

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In het voorliggend winningsplan staat dat de benodigde vergunning voor waterinjectie in het IJsselmonde-reservoir is afgegeven in 2007 in een milieuvergunning en dat daarmee een precedent geschapen is voor waterinjectie in nieuwe putten.

Wij constateerden dat waterinjectie via put RTD-9 in het IJsselmonde-reservoir al plaatsvindt vanaf 2004. Voor waterinjectie in dit reservoir van 2004 tot 2007 is geen enkele vergunning verleend. Vanaf 2007 is er wel een milieuvergunning waarin deze activiteit is beschreven maar naar onze mening was voor implementatie van deze techniek in het productieproces in het IJsselmonde-reservoir ook een actualisatie van het winningsplan benodigd. Deze ontbreekt.

Reactie in het ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister heeft niet gereageerd op dit onderdeel van ons advies

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Wij verzoeken de Minister om alsnog te reageren op de geconstateerde feiten.

8. Beoordeling effecten natuur en milieu

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies hebben wij het volgende onder uw aandacht gebracht.

NAM stelt in haar winningsplan 2020 dat voor de aanleg van de nieuw voorgestelde activiteiten de milieueffecten opnieuw worden onderzocht en beoordeeld in het kader van de Omgevingsvergunning en dat potentiële effecten op instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden worden beoordeeld. Voor een van deze voorgestelde activiteiten, namelijk de nieuwe boring RTD-8b die al heeft plaatsgevonden in 2020, heeft de NAM op 5 september 2018 een mededeling gedaan aan u over het voornemen om deze boring uit te voeren. Op 20 december 2018 heeft u besloten dat een nadere afweging van de milieueffecten door het opstellen van een Milieueffectrapport niet noodzakelijk is omdat de voorgenomen activiteit geen significant nadelige gevolgen voor het milieu zou hebben. Wij hebben u gevraagd toe te lichten waar uw besluit op gebaseerd is en wensen duidelijkheid over de vraag of dit betekent dat de plannen van NAM om de milieueffecten opnieuw te onderzoeken, zoals hierboven omschreven, ook niet zullen worden uitgevoerd voor de andere in het voorliggende winningsplan omschreven activiteiten.

Reactie in het ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

Ten aanzien van het advies van de gemeente Rotterdam over het MER-beoordelingsbesluit voor de boring RTD-8b merkt de minister op dat dit een andere procedure is dan voorliggende winningsplan procedure. Voor het MER-beoordelingsbesluit en de onderbouwing daarvan verwijst de minister naar het besluit van 20 december 2018 met het kenmerk DGETM-EO/18306878. Voor het uitvoeren van toekomstige diepboringen is een omgevingsvergunning benodigd. De minister geeft aan dat ter voorbereiding op deze procedure wederom dient te worden beoordeeld of het opstellen van een milieueffectrapportage nodig is

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Wij verzoeken de Minister om ons de onderbouwing van het MER-beoordelingsbesluit alsnog toe te sturen.

9. Maximale productievolumes kleine olievelden

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In de bijlage bij ons advies hebben wij de volgende vraag geformuleerd:

De Minister heeft in 2018 een overzicht laten maken door TNO-AGE van alle maximale reeds eerder toegestane productievolumes van gas uit kleine gasvelden. De Minister heeft toen in een brief aan de Tweede Kamer als reden daarvoor aangegeven dat hij als vergunningverlener expliciete duidelijkheid wilde geven over de maximale productievolumes voor kleine gasvelden waarmee is ingestemd.

Rotterdam heeft de Minister gevraagd of hij voornemens is een dergelijk document op te stellen voor productievolumes van olie uit kleine olievelden zoals het Rotterdam Olieveld om zo expliciete duidelijkheid te verstrekken over de maximale productievolumes voor het Rotterdam Olieveld.

Reactie in het ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister heeft de gestelde vraag niet beantwoord.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Wij verzoeken de Minister om onze vraag over de maximale productievolumes van kleine olievelden alsnog te beantwoorden.

10. Strijdigheid met klimaatambitie

Advies gemeente Rotterdam (14 juli 2021)

In ons advies hebben wij aangegeven dat de winning van fossiele brandstoffen niet los kan worden gezien van de energietransitie waar overheden volop mee bezig zijn. In het landelijk Klimaatakkoord dringt de minister expliciet op de ontwikkeling van duurzame energiebronnen in plaats van op winning en gebruik van fossiele brandstoffen. Verlenging van de exploitatie van de Rotterdam oliereservoirs belemmert de realisatie van de doelstellingen uit het Landelijk- en Rotterdams Klimaatakkoord. Wij hebben de Minister gevraagd aan te geven op welke wijze een eventueel instemmingsbesluit past bij de realisatie van de doelen van het Klimaatakkoord. Het winnen van olie staat op gespannen voet met de landelijke klimaatambities en die van de gemeente Rotterdam.

Reactie in het Ontwerpbesluit EZK (8 december 2021)

De Minister geeft aan dat de aanvraag en adviezen op het (ontwerp)besluit alleen worden getoetst en gewogen op basis van de (toetsingsgronden van de) Mijnbouwwet. Dat betekent dat adviezen die over andere zaken gaan, zoals dat de winning op gespannen voet staat met klimaatambities, volgens de Minister juridisch geen rol kunnen spelen in het besluit over de oliewinning.

Zienswijze gemeente Rotterdam:

Wij zijn van mening dat de Minister voor de winning van fossiele grond- en brandstoffen een bredere afweging dient te maken dan alleen op basis van de Mijnbouwwet. De klimaatcrisis is urgent. Rotterdam zet zich in om CO₂ uitstoot terug te dringen voor een schone en leefbare toekomst van de stad, gezamenlijk met bewoners en bedrijven. We nemen afscheid van fossiele brandstoffen en maken ons hard voor duurzame energievoorziening. Ook de rijksoverheid heeft zich gecommitteerd aan deze opgave. In het Landelijk Klimaatakkoord dringt u expliciet aan op de ontwikkeling van duurzame energiebronnen in plaats van op winning en gebruik van fossiele brandstoffen. In het nieuwe coalitieakkoord wordt de ambitie zelfs verhoogd naar minimaal 60% CO₂ reductie in 2030.

De Minister heeft onvoldoende aangegeven hoe een verlenging van de oliewinning tot 2050 bijdraagt aan het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord. Wij verzoeken de Minister dit alsnog te doen.

Tot slot

Wij concluderen dat de risico's het verlengen van de oliewinning uit het Rotterdam olieveld voor bodem en natuur en milieu onvoldoende in beeld zijn gebracht en dat dit op gespannen voet staat met de landelijke klimaatambities en die van de gemeente Rotterdam. Vanuit deze achtergrond verzoeken wij u nogmaals om niet in te stemmen met het voorliggend winningsplan.

Hoogachtend,

Arno Bonte
Wethouder Duurzaamheid, Luchtkwaliteit en Energietransitie